

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

E számunk az utolsó a lap első félévében. A kiknek előfizetése tehát félévre szól, azok újítsák meg idejében az előfizetést, mert csak így számíthatnak a lap pontos küldésére.

Lapunk a szünidőben rendkívül élénk és érdekes közleményeket fog hozni, melyek a pihenő diák szellemét az elpetyhüdéstől megóvják, folytonos élénkségben tartják.

A kötelességét becsületesen végző tanulónak szüksége van a szünidőben is szellemi táplálékra. Jobbat, alkalmasabbat pedig alig kaphat, mint az ő ifjúsági lapja.

Főleg azokat, a kik az első két negyedben járatták a lapot, figyelmeztetjük, hogy legalább is a következő negyedre okvetlenül előfizessenek, mivel az október—decemberi negyedre vonatkozólag annak idején *váratlan meglepetésben* lesz részük.

Közleményeink: a Verne-regény s a *Kenyér és bocsület* szeptember végeig fognak folyni. A ki ezek olvasásába belefogott, az bizonyára nem szívesen mondana le az érdekesítő folytatásokról.

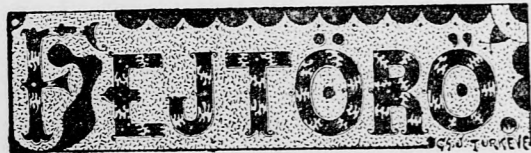
A szerkesztést ismét szerkesztőnk vette át s maga fogja végezni a szünidőben is. Ez elég garancia arra nézve, hogy a lap tartalma változatos, érdekes és értékes lesz.

Azokat, a kik a szünidőben tartózkodási helyüket megváltoztatják, kérjük, hogy egy levelezőlapon *idejében* küldjék be *pontos lakáscímüket* (hely, utca, házászám), mert csak így számíthatnak arra, hogy a lapot is rendszeren és idejében kapják.

Azok, a kik új — tehát nem olyan előfizetőket, a kik két negyedben már járatták a lapot — gyűjtének, jutalomkönyvekre számíthatnak.

A lapnak — melyre még mindig elő lehet fizetni újévtől kezdve is — *előfizetési ára a július—októberi negyedre 1 frt 20 kr.*, mely összeg utalványon a kiadóhivatalba (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.) küldendő.

A *Tanulók Lapja* kiadóhivatala.

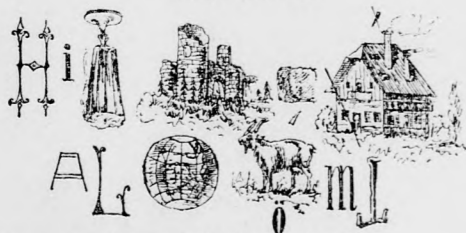
Jelige: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

A szabadon eső test az első másodperczben 4.9 m.-t halad s minden következőben 9.8 m.-rel többet; ha ezen törvény szerint valamely torony csúcsáról eső test az utolsó másodperczben 53.9 m.-t halad, hány másodperczig mozgott az s mily magas a torony?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. június 30.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A 24. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Balázsfalva. *Történelmi kérdés:* Kievi csata. *Természetrizsi kérdés:* Heja (astur). *Képrejtvény:* Túl a Tiszán van egy hajó kikötve.

Helyesen fejtették meg: Miróczy Arpád, Berente István, Strasser József, Szabó Lajos, Bundzsich János, Ember István, ifj. Luft József, Zomody József, Techet Károly, Osztróvszky József és Antal, Granitz Géza, Litsek Zoltán, Stark Géza, Szeremley Császár Loránd, Kuna László, Deutsch Dezső, Buzáth Jenő, Ehrenfeld Dezső, Ditrői Puskás Jenő, Vadas Zoltán, Kertész Tivadar, Wohlstein Sándor, Csizsinszky Lajos, Staud Gábor, Herresbacher Dénes, Jankó Béla, Szabó Ferencz, Glöz Ödön, Kemény Antal, Grünfeld Ferencz, Berger Mór, Krausz Nándor, Polnitzky Leo, Bárány Béla, Luspay Sándor és Emil, Farmasy Antal, *Balassa László*, Nagy Arpád, Selwitzer Zoltán, Jurenák Géza, Antony Gyula, Worlicsek Frigyes, Pálfalvai Horváth Dezső, Laufer Rezső és Ödön, Gombos Bertalan, Popper Miklós, Kehl József, Borosnyay L. Oszkár, Névedj Botka Andor, Kozelka József, Laban Antal, Kővér Arpád, Harmath Győző, Storfer Adolf, Windt Lajos, Roth Ottó, Fiedler Kálmán.

A kitűzött könyvjutalmat, Hanusz Isvának «Az állatok világából» című művét *Balassa László* bihar-díszegi előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Kérdzősködők. A pályázat eredményét legközelebb közlésszük. — **Mimosa.** Mit akar «Tavaszi dal»-al most, forró nyáron? — **Storfer** Adolf előfizetőnk, deési II. o. gimnázista levelezésbe szeretne bocsátkozni egy pozsonyi, németül tudó kollégával. — **K. J.** Csererovatot nem nyitunk, mert ez a komoly, tisztes iránynyal nem fér össze. Hirdetés alakjában 80 krt kellene fizetni. — **L. A.** Szolnok. A küldött műfordítás szép formai készsége mutat, de nagyon igénytelen, keveset mondó epizódja az «Aeneis»-nek. — **«Szünóra».** Megkaptuk és örömmel láttuk a törekvést. A Béla fiú versikeje egészen csinos. Macte, *puer* — az apai nyomdokokon! — **K. G.** Nagyszentmiklós. Verne-nek most folyó regénye messze túlterjed még a féléven. Azután a nagy írónak legújabb művét — melynek címe «Le testament d'un excentrique» (Egy különös ember végrendelete) — fogjuk hozni. — **B. J.** Újvidék. 35 maturáns közül csak 3 bukott: ez nagyon szép eredmény! Mindenesetre szebb, mint közeli kollégáinké, a zomboriaké, a hol az érettségizők kétharmadrésze — merő szerb fiúk — «elhullott», mert 8 esztendőn át nem tanultak meg becsületesen magyarul. Ennek hanyagság vagy rosszakarat az oka: mindakettő sújtást provokál. — **P. M.** Budapest. Ha turista-czikkei megütik a mértéket és képeink lesznek hozzájuk, szorítunk helyet a lapban. — **K. A.** Zalaegerszeg. A kérdezett évfolyam ára díszkötésben 6 frt. A kiadóhivatal az előfizetést megelőző várja. — **L. O.** Budapest. Mit szólna hozzá, ha mi meg azt állítanók, hogy se fekete, se barna, hanem szőke. A Toldi-fejtegetést lapunkba a szerkesztő maga írta, illetve mint az iskolában tartott Toldi-előadásait kiadta. E munka könyvalakban is megjelenik, még pedig tán a jövő héten s 25 kr-ért kiadóhivatalunkban kapható lesz. — **Sz. Lajos.** Budapest. Legutóbbi fejtörő megfejtését — ügylátszik — a pinsi kutajánkkal kapartatta, mert az botrányos; pedig hogy másképpen is tud írni, az u. i.-ből láttuk. A «T. L.»-ját az 1. számtól kezdve meg lehet rendelni a rendes árért. — **Diák.** Legfeljebb 5—700 frtosat; az érettségivel pedig 1800-ig mehet. — **Kassa.** Mi is úgy tudjuk, hogy a középiskolák összes osztályaiból tiszta jeles bizonyítványra van annak szüksége, a ki az egyetemi tanulmányokat kitüntetéssel végzi, hogy sub auspiciis legyen doktor. Az ilyen ember aztán a közpályán is gyorsan halad előre. Szladits Károly pl. a kit 3 éve avattak így doktorná, már budapesti albiró.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 frt 80 kr.			<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>			

SZÜNIDEI UTAZÁSOK.

II.

(*) Megirtam lapunk mult számában, hogy milyen volt a régi diákélet romantikája, mikor a diák a nagy szünidőben a nyakába vette az országot s gyalogszerrel útnak indult világot látni s tapasztalatokat gyűjteni.

Akkor még nem volt annyi a vasut, mint most s az utazás is méreg drága volt a diákzsebbe mérve.

Ma, mikor a zóna-tarifa mellett a nagy vasuti összeköttetés folytán olcsó pénzért a legtávolabbi vidékre is könnyen eljuthatunk, előnyös helyzetben van a diák is, mert pár forinttal nagy utat tehet és messze földet bejárhat.

Úgy képzelem én az ilyen szünidei utazást, hogy négy-öt diák összeáll, előre megbeszéli az útirányt, a térképet tanulmányozva megállapítja, hogy merre mennek, mit néznek meg, egy-egy helyen mennyi ideig tartózkodnak, hol mennek gyalog, hol szállnak vonatra, mikor indulnak és mikor érkeznek.

A Tanulók Lapja összekötő kapcsot képez a diákok között, ennek a révén könnyű volna az ismerkedés az ország különböző részein élő iskolapajtásokkal, mert alig van város Magyarországon, a hol néhány tanuló ne járatná lapunkat.

Azért, ha akadna ilyen kiránduló diák-kompania, az forduljon mihozzánk, írja meg, merre és mily helyekre óhajtanak utazni. Mi az illető városokban tartózkodó diák-előfizetőink neveit és ezimeit szívesen közöljük velök levélben vagy levelezőlapon. Az illetők azután közvetlenül a megnevezettekkel lépjenek összeköttetésbe s kérjék meg őket, hogy hajlandók volnának-e kirán-

duló-társaiknak ekkor meg ekkor segítségére lenni, őket az érkezéskor várni, a szükséges tudnivalókkal ellátni, esetleg nekik szállást szerezni stb.

Mi alig hiszszük, hogy ilyen fölkérésre a legnagyobb készséggel ne vállalkoznának a jó fiúk. Hiszen azok, a kik a mi lapunkat járatták, többnyire komoly gondolkozású, nemes érzésű ifjak, a kik bizonyára szívesen magukévá teszik az itt fölvetett eszmét s nagyon fognak örülni, ha új barátokra tesznek szert, s nekik szíveséget tehetnek.

Itt a magyar turista egyesület is sokat tehetne. Ez az egyesület úgyis fölvette programjiba a diák-szálló intézményt, a mely a diákok szünidei utazását előmozdítani volna hivatva. Bizonyára szívesen meg is tesz mindent, hogy utazni induló diákjaink vállalkozását elősegítse.

Egy kis jóakarattal ki lehetne eszközölni, hogy, a hol diákjaink nem apellálhatnak a hagyományos régi magyar vendégszeretetre, ott a vendéglőben 50% kedvezményben részesüljenek úgy a szobák, mint az ellátás árát illetőleg.

Ez természetesen csak a nagyobb városokra vonatkozik, mert a tanyákon és falvakban bizony számíthat bármely diákember úgy a magyar nemes urak, mint a lelkészek és tanítók, sőt magának a jó magyar népnek is vendégszeretetére.

Szeretnők, ha felszólalásunknak megvolna a kívánt eredménye, s nagyon szívesen adnók tudomására lapunk olvasóinak, hogy kik azok a derék ifjak, a kik szavunkra megmozdultak s vállalkozni mertek arra, hogy új életre keltik a garabonciás diák romantikáját.

Nekünk még van bizalmunk a magyar diák virtusságában.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

27

VIII.

A fiatal indiánus.

— Vigyázzunk!... Lövés hallatszott! — kiáltá Helloch.

— Alig háromszáz lépésnyire tőlünk — viszonzá Valdez.

— Talán csak nem Martialnak jutott eszébe, hogy vadászni menjen!

— Alig hinném.

— Vagy talán az az indiánus, a kinek mi a kunyhójában vagyunk, Valdez.

— Előbb hadd nézzünk körül, vajjon lakik-e benne valaki — mondá a «Gallinetta» kormányosa.

Körülnéztek a kunyhóban.

A kunyhó belül is olyan nyomorúságos volt, mint kívül. Butorról természetesen szó sem lehetett. Az egyik szögletben szénából készített alom; amott a földön néhány üres lopó-tök, egy rakás gavilla-dió, tüzhely, melyen még egy-két leégett galy vége csillámlott.

— Úgy látom — jegyzé meg Valdez, — hogy e kunyhónak a gazdája, kevéssel az előtt, hogy mi ide érkezünk, még itthon volt.

— Alighanem itt van a közelben, mert bizonyosan ő lött az imént.

Valdez tagadólag rázta a fejét.

— Ezeknek az indiánusoknak nincsen puskájuk sem pisztolyuk; nyíl a fegyverük csupán.

— Nézzünk egy kissé körül — indítványozá Helloch, kit némileg nyugtalanított az a gondolat, hogy esetleg a quivos-banda lappang az erdőben.

Helloch és Valdez kijöttek a kunyhóból s abba az irányba indultak, honnan a puska lövés hallatszott az imént.

Lassan, óvatosan s minden irányban kémelve haladtak előre. Csak a madarak éneke, rikácsolása s egy-egy száraz ág zöreje szakította meg az erdő esendjét.

Mintegy húsz perczig mehettek folyton előre, s már-már vissza akartak térni, midőn a bokrok mögül halk zokogás ütötte meg a fülöket.

Valdez intett Hellochnak, hogy guggoljon le s hallgatózzék. A közelükben egy kis tisztás volt, onnan hallatszott a zokogás. Midőn Valdez az ágakat széthajtotta, így szólott halkán társához:

— Nézz oda!

A tisztáson egy pálmafa tövében két embert pillantottak meg. Az egyik mozdulatlanul feküdt a földön, a másik mellette térdelt, s aggódva emelte fel a fejét, hallgatózott.

Mindkettő indiánus volt, semmi fegyver nem lévén náluk, bizonyára nem tartoztak a rablókhoz. Banivos-indiánusoknak ismerte fel őket Valdez, ezeknek a fajából való volt ő maga is.

A földön fekvő, nyilván haldokló, mintegy ötven éves lehetett, a mellette térdeplő alig több tizenhárom évesnél, tehát még gyermek.

Helloch és Valdez megkerülték a bokrot, s mintegy tíz lépésnyire az indiánusoktól megállottak.

A mint az indiánus ifjú megpillantotta őket, rögtön felugrott, arczán visszatükröződött a rémület, mely szívét megszállotta. Egy pillanatig azon tünődött, hogy mitevő legyen, aztán hiába integetett Valdez, elrohant.

Helloch és Valdez odasiettek a földön heverő indiánushoz, vizsgálták, a szíve dobogását hallgatták.

Szíve már nem dobogott; vére hagyott ajkai között a lélekzet teljesen megszűnt.

Az indiánus meghalt, . . . alig egy negyed órával ezelőtt halhatott meg. Teste még nem hült ki egészen, nem is volt még megmerevedve. A mellén látszott a halálos seb. Golyó fúrta át a tüdejét.

Valdez a vérrel befecskengett füben megtalálta a gyilkos golyót is.

Hetedfél milliméteres kaliberű revolvernek a golyója.

— Ugyanilyen kaliberűek a «Gallinetta» fedélzetén levő revolverek is, mert a «Moriche»-on levőknek nyolcz milliméteres a kalibere, — mondá Helloch. — Sajátságos dolog?

Nyomban Jorres jutott az eszébe.

— Okvetlenül kére kell keritenünk az indiánus fiút, — tünődék magában félhangosan — csak ő adhat a történetről felvilágosítást nekünk. Esetleg azt is meg tudja mondani, hogy ki volt a gyilkos.

— Igaz, elő kell bárholnan teremtenünk a fiút — jegyzé meg Valdez, — csak az a kérdés: hol keressük?

— Hátha visszatért a kunyhóba?

— Alig hinném.

Az indiánus fiú mintegy száz lépésnyire távozott csak a tisztástól, s ott egy fa mögé húzódva figyelemmel kísérte a két idegent. A mint látta, hogy miként viselkednek a halottal szemben, kissé felbátorodott, előjött a rejtékhelyéből s néhány lépésnyire közeledett.

Itt pillantotta meg őt Valdez. Intett, hogy közeledjék, de a fiú megint el akart futni, míglen Valdez a maga nyelvén szólította meg, biztatta és hívogatta. Biztatta őt, hogy nincs mitől félnie, segíteni fognak neki, hogy a halottat a kunyhóba vigyék.

A fiú lassan, gyanakodva közeledett az idegenekhez, s a mint oda érkezett a holttesthez, zokogva borult reá. Az egyébként izmos fiú nagyon le volt soványodva, mellén egy kisdene keresztet vett észre Helloch. Megszólította őt spanyolul Helloch, s csodálkozva hallotta, hogy a fiú ért ezen a nyelven is.

Egyet-mást kérdezett tőle:

— Mi a neved?

— Gomo.

— Ki ez itt, a kit megöltek?

— Apám.

— Szegény fiú! . . . Az apját vesztette el.

A fiú erősen zokogott. Helloch megfogta a kezét, szeretettel megsimogatta az arczát és vigasztalta.

Valdez kérdé a fiútól:

— Ki ölte meg apádat?

— Egy idegen. Éjjel rontott be a kunyhónkba.

— Honnan jött az az idegen?

— Nem tudom.

— Indiánus volt ő is?

— Nem; spanyol volt.

— Spanyol!

kiáltott fel Helloch.

— Az, mindjárt reá ismertünk a beszédjéről.

— Mit kívánt tőletek?

— Kérdezte, hogy megérkeztek-e a quivasok az erdőnkbe.

— Micsoda quivasok? — kérdé megütődve Valdez.

— Hát azok a rabló quivasok, a kiknek Alfonz a vezérök.

— A megszőkött gonosztevőnek a bandája!

Helloch rögtön hozzá tévé:

— Itt vannak a környéken?

— Nem tudom — felelé a fiú.

— Nem is halottad, hogy a környéken csatangolnak?

— Nem.

— De láttad már őket, úgy-e?

A fiú arca most is roppant aggodalmat és félelmet árult el, a szeme pedig megtelt könnyel.

Valdez további puhatolozására elmesélte, hogy szüleivel együtt San-Salvador községben lakott, s egyszer a gaz quivasok betörték a faluba, a lakosokat lemészárolták, a kunyhókat felgyújtották. Szegény anyját is megölték, ő meg az atya csak nehezen tudtak elmenekülni. Úgy húzták meg magukat ebben az elhagyatott erdőben, s mintegy tíz hónapja, hogy itt éltek.

Arról Gomo nem tudott semmit, hogy a quivasok a közelben vannak-e. Sem ő, sem az apja nem találkozott velök.

— Nemde, az a spanyol, a ki kunyhótkba betört, a quivasokról szeretett volna valamit megtudni?

— Úgy van, . . . s merthogy nem tudtunk neki semmit mondani, szörnyű dühös lett.

— Nálatok maradt aztán?

— Akkor éjjel nálunk maradt.

— Hát aztán?

— Reggel reá parancsolt apámra, hogy vezesse őt ki az erdőből a Sierra felé.

— Megtette atyád?

— Nem akarta őt kalauzolni.

— Miért nem?

— Mert attól félt, hogy a quivasokkal találkoznak.

— S a spanyol?

— Egyedül indult el.

— Aztán újra visszajött hozzátok, úgy-e?

— Vissza, . . . mintegy négy óra múlva.

— Négy óra múlva csak? . . . Miért?

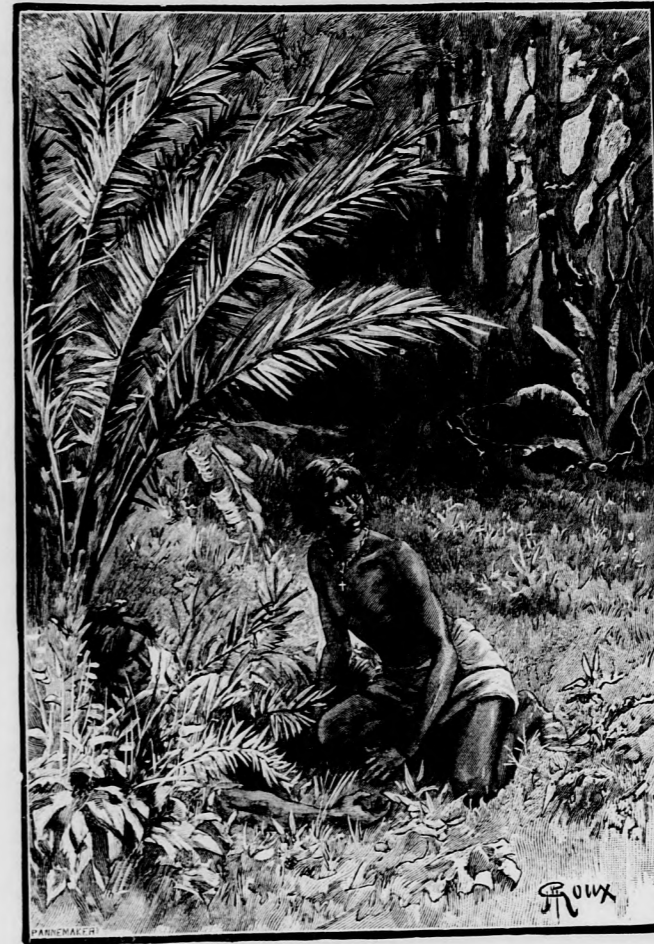
— Eltévedt az erdőben. Most már elővette a revolverét és azal fenyegetett minket, hogy megöl, ha nem mutatjuk meg neki az utat.

— Atyád természetesen engedte?

— Igen, . . . ő apám, . . . szegény jó apám! — zokogott a fiú, s ki-mondhatatlan szeretettel nézett a halottra . . . A

spanyol megragadta a karjánál fogva, s magával hurezolta. En reszketve mentem a nyomukba. Körülbelül egy óra hosszaiig mehettünk. Apám semmi áron sem akart annak az embernek útmutatója lenni. Kerülő utakon vitte, de úgy hogy mindig a kunyhó közelében maradtunk. A spanyol észrevette. Reátámadt atyámra és szidta, csúfolta. Ekkor atyám reávetette magát, egy ideig birkóztak — aztán lövést hallottam. Atyám szegény ott vérzett el a földön, a spanyol elmenekült.

(Folytatása következik.)

A MÁSIK MELLETTE TÉRDELT.

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára. 10

Írta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

XIV. FEJEZET.

Karácsonyesti történet.

A banda háromszor volt künn testületileg a Külső stáció-utcai pinceszobában, de Janesit nem találták otthon. Szivákné azt mondta, hogy a doktor úr mostanság csak éjfél tájban jön haza. Igen sok a dolga.

Valósággal későn is jött haza, mert háromnegyed tízig dolgozott benn a laboratóriumban. Suhajda úr német szakkönyveket kölesönözött neki s ráadásul egy jókora vastag német-magyar szótárt.

E mellett aztán ott feledkezett sokáig Janesi, s a mit diákkorában nem tanulhatott meg, kezdett komolyan németül tanulni.

A laboratórium szolgálja háromnegyed tízkor sürgette, hogy méltóztassék már haza menni, mert aludnia is kell az embernek, s Janesi haza ment.

Egy-két részeg emberrel találkozott a Nap és Práter-utczában, a gázlámpások hosszú fénysávot vetettek a kopogó kövekre, s a csendes város fölé kiterjesztette sötét-kék leplét a csillagos éjjel.

A kocsmák ködös ablakából világosság erőlködött ki, s holmi elkényszeredett zongora reseg-tette azokat az ismert nótákat, melyekre nyári estéken még a csiripoló verebek sem szoktak hederíteni.

A házmesterné megkapta a maga törvényes öt krajczárját, mikor a kapuajtót kinyitotta, Szivákné pedig sohasem mulasztotta el, hogy a «doktor úr» új kabátját le ne segítse s be ne számoljon, hogy a fiatal urak újra itt voltak ám, s nem akarják semmiképen elhinni, hogy a doktor úr elutazott, vagy hogy éjfélig dolgozik.

Különösen a lefagyott orrú jogász úr néz mindig gyanakodva reám.

— A Náczi úr!

— Az az! . . .

Janesi a kis pince-kamarában még egyszer számon kérte magától, hogy mi újat tanult, aztán éjfélig olvasgatott, s a kis lámpást gondosan eloltva, lefeküdt.

Gyakran sokáig nem tudott elaludni. Ijesztő módon fogyott a pénze, pedig csak a negyedik hónapban volt. Kiszámította, hogy a szoba-béret június végeig, ha majd lefizeti, mindössze nyolcz forintja marad.

Ebből hat hónapig megélni csak az tud, a ki semmit sem eszik.

— Elvégre azt is meg kell egyszer próbálni — gondolá magában — majd csak hoz az idő jó tanácsot.

Eszébe jutott a kollégiumi cipő . . . Teremtő Istenem, be hatalmas segítség volna most vagy három-négy hónapig, ha ez naponta kijárna! . . . Szakadozott a cipője is.

Szivákné titkon megfolyoztatta, a míg lehetett, de hát az emberek sem örök életűek, s úgy valószínűleg a cipők sem. Ha végleg felmondja a szolgálatot, akkor aztán sem az előadásokra, sem a kórházba, sem a laboratóriumba nem járhat be.

Kiesi gondok, melyeknek elintézését a nagy urak reá bizzák a cselédeikre, de a szegény emberek álmatlan éjszakákat okoznak.

— Irj az öregednek, néhány forintot csak kisorsít valahonnan — mondá egy hang.

— Nem, nem, azt nem szabad megtenned, — lázadt fel a büszkesége. Neked kell magadról gondoskodnod! Ha meg tudtad tenni diák korodban gyermek-ésszel, most csak nem tagadod meg magadat! . . .

Es közeledtek a karácsonyi ünnepek.

Suhajda úr hazakészült Breznóbányára az édes anyjához, a kit már szeptember óta nem látott. A szobája kulcsát átadta Solyom Janesinak, hogy a könyves-szekrényéből válogasson magának szakmunkát, ha olvasgatni akar az ünnepek alatt.

— Egyébiránt legjobb lenne, ha maga is haza menne, Solyom úr, és pihenne egy kissé.

— Messze van az én hazám, asszistens úr. Majd csak itt maradok. Eltelik a három hét.

— Hát tudja mit, menjen el naponta a Wohlfart vendéglőbe, e hónap elejétől kezdve ott szoktam ebédelni és vacsorálni, kifizettem már az egész hónapra, tegye meg nekem azt a baráti szívességet és — egye le.

Suhajda úr egészen komolyan mondotta, de Janesi nevetett reá.

— Nem tehetem.

— Ejnye . . . ejnye!

— Elég volt a téli kabát — mondá halkán Solyom, s a dolga után látott.

Szivákné egy hét óta minden nap befutott a doktor úr szobájában, s az ünnepekre nagyon készülődött. Még kalácsot is sütött, régi jó szokás szerint mákos- és dióspatkót, — szívesen kimeszelt volna a szobát is, de arra nem volt szükség, mert a doktor úr nem rongálta meg, nagyon tiszta volt, az ablakfáján egyetlen körmölés sem látszott, bezeg a másik szobában a suszterek szörnyen tönkre tettek mindent. Persze, no, benn főztek a nyomorultak, s a susztermesség sem tartozik — Szivákné szerint — a legtisztábbak közé.

A suszterné egy hét óta ágyban fekvő beteg. Nagyon fájtatja a fejét és keveset alszik.

— Istenem, be szomorú karácsonyuk lesz — mondogatá Szivákné — be szomorú karácsony. A múlt hónapra még a három forintot sem tudta megfizetni.

Mindezt kikotyogta a doktor úrnak a szegény Szivákné, s így történt meg, hogy Janesi egy meggondolatlan lépésre adta reá a fejét: hat forintos cipőt rendelt a suszternél, s az árát előre átküldötte a suszternek.

Szivákné nemesak elújságotta ezt a lakóknak,

hanem még a szomszédban is a szijgyártóné barátnéjával részletesen megbeszélte, s olyan hírét költötte az ő szobaurának, mintha legalább is hadvezér vagy ünnepezt ellenzéki szónok lett volna.

Aztán eljött a karácsonyeste.

Péter, a laboráns, már délután két óraker elment. Janesi sem maradt sokáig a laboratóriumban. Ödöngött az utczán, nézte a járókelőket, a kik siettek haza. Mindenik vitt valamit a hóna alatt, két-

három papíresomagot is főleg az anyák. Sűrű köd szállott alá, mintha el akarta volna

takarni a boltok fényes kirakatait azok elöl, a kiknek úgy sem volt

mit vásárolniok.

Egyrongyos kis fiucska kuncsorogta klinika szegletköve mellett,

belekapaszkodott a vasrácsba és sirt.

— Mi a bajod, fiacskám, — kérde Janesi, a mint a szögletnél elhaladt.

— A mamát bevitték abba a házba és nem akar többé kijönni, és én félek otthon, mert megvernek.

Janesi megfogta a kis gyermek kezét s elvitte egy olesó játékszerboltba, vásárolt neki tíz krajczárért valami csillogó-villogó apróságot, s aztán haza vezette az apjához.

— Hallja maga — mondá ott száraz hivatalos hangon — ezt a gyermeket ma este ne verje meg, mert én a rendőrségtől jövök, onnan küldik haza a fiúcskát.

Az atyafi ígerte, hogy nem bántja sem ma, sem holnap, mert ő sem pogány, tudja, hogy karácsony estéje van ma.

Hazamenet Janesi elgondolta, hogy mégis nagyon önző az ember. Ime, a kis gyermek milyen boldoggá tette őt. Nem fogja ma este megverni az apja, eljátszik szépen a játékszerrel, s talán még az édes anyjáról is megfeledkezik, a ki a klinikán fekszik, s talán néhány nap múlva meg

fog halni. Ó a halál nem kérdezi, hogy ma vagy holnap karácsony napja van-e . . .

Szivákné nagy meglepetéssel várta a doktor urat. Csikos, rojtos szélű asztalterítővel befedte az asztalt, (a könyveket szépen sorjában reá rakta a ládára) aztán a mákos kiflit reá tette a közepére, a legesimiosabb porcellán-tányért tette alája, s a lámpás szép sárgás-fehér fénye olyan barátságosan világította meg a szoba fehér falait. . .

— Igen . . . igen, karácsonyeste volt ma . . .

A doktor úr hamarabb jött haza, mint máskor, ut-

közben még egy kis könyvesboltba is betért s vásárolt egy imádsá-

gos könyvet — Sziváknénak.

Mikor aztán belépett a kis szoba-

bába, nagyon ellágyult . . . egy kicsit könyvezett is. Le-

ült az asztal mellé, előkereste a tintát

és tollat, s gyönyörű gömbölyű betűkkel ezeket

a sorokat írta az imádsá-

gos könyvbe:

«Kinek a föld hátán már senkije sincsen.

Ne féljen, felfogja ügyét a jó Isten.»

Behívta Sziváknét, s így szólott hozzá:

— Néni, ezt az imádsá-

gos könyvet fogadja szívesen tőlem. Szegény vagyok, de

ha a világ minden kincse az enyém volna, akkor sem tudnám magát

jobbban becsülni. . .

— Ó doktor úr! . . . Ó édes doktor úr! . . . Én is éltem jobb napokat! . . . Én is tudom, mi a tisztesség és becsület! . . . Tessék azt a kis kalácsot megkóstolni, jó szívből jön.

— Tudom . . . tudom! . . .

— A liszt nem volt a legjobb, de a mákot a falumból küldötte a sógorném . . . Istenem, be szép ez a könyv!

— Most pedig üljön le és beszéljünk egy kicsit. Ma este ráérek.

— Rögtön jövök, . . . rögtön, csak hadd tegyem el ezt a könyvet, ezt a drága könyvet. (Szivákné

MI A BAJOD FIACSKÁM?

nagy örömeben megcsókolta az imádságos könyvet.)

Csak egy negyed óra múlva jött be. Sült kolbászt hozott s egy darab fehér kenyeret.

— Nagyon elkényeztet engem, Szivákné asszonyosság . . .

— A suszternének is küldöttem be, de szegény ma este rosszabbul van. A szomszédból áthallatszik az őrmester káromkodása, a ki egész délután veszekedik a feleségével, az átkozott gazember . . .

Alighogy ezt mondá, a konyha ajtón valaki berohant, s abban a pillanatban velőtrázó sikoltás és zuhanás meg csattanás hallatszott.

— Te czudar. — ordított valaki — mondtam, hogy ne koptasd a szájadat! . . .

Az őrmester a kardjával verte a boldogtalan asszonyt. Szivákné majd meghalt ijedtében, Jancsi pedig felugrott az asztal mellől. Félelmes volt ebben a pillanatban az arca.

— Mi történik itt? — kérde elfojtott hangon.
— Jaj! . . . Jaj! . . . Levágta a karomat — kesergett az asszony.

A suszter bezárta belülről az ajtót. A pinczelakók mind oda gyülekeztek a Szivákné ajtajához.

Jancsi reárohant az őrmesterre. Torkon ragadta s óriási erővel fölemelve kivitte az udvarra, ott a földhöz vágta, s csak ennyit mondott neki:

— Vadállat!

A nyomocrukt felugrott, s karddal támadt Jancsira.

— Megöllek téged is . . . Mindenkit megölök! . . .

Jancsi villámgyorsan kicsavarta az őrmester kezéből a kardot, kihajította az utcára, s egyetlen csapással úgy a földre terítette, hogy meg sem mozcizant.

— Értsé meg, ha ma este vagy máskor más becsületes embernek a békéjét megháborgatja, én összetöröm minden esontját! . . .

— Bravó! . . . Éljen! . . . Ez aztán az ember! — kiáltották a pinczelakók.

Az őrmester feltápázkodott, kisompolygott a kapun, s három napig nem is látták a lakók. Azután esend volt.

Jancsi megívott három pohár hideg vizet, hogy lecsendesedjék. Sziváknét beküldötte a beteg suszternéhez, hogy megnyugtassa.

— — — — —
És a templomban majd az éjféli misén a buzgó hívők énekelnek az Üdvözítő születése miatt való örömeiben:

Dicsőség égben az Istennek
Békesség földön a jóakaró embereknek . . .

A házmesterné úgy nyilatkozott, hogy az ő férje erős ember, de azzal a diákkal aligha venné fel, a ki a féltelen őrmestert úgy vitte, mint egy lisztes zsákot s úgy vágta oda, mint egy döglött kutyát.

Ezentúl nem fog reá görbe szemmel nézni, még ha kapupénzt nem kap is tőle.

Szivákné a szent este sokat imádkozott az új könyvből az ő erős doktor urának az előhaladásáért.

XV. FEJEZET.

A banda vendége.

Az Altmann koresmájában vidám Szilveszterestére készültek a banda tagjai. Szentiványi maga vállalkozott, hogy elhozza a medvét a barlangjából. Ez a medve Solyom Jancsi volt. A Soltész fiúk zálogba tették az aranyóráikat, hogy az este fényét emeljék s valami jobb fajta bort is hozassanak fel Altmann bácsival a pinczéből. Tuzsér ismét fogadást ajánlott az ifjabbik Soltésznek, hogy öt liter bort fog meginni. Schön Naezi mindjárt közbevágott:

— Én nem kísérlek haza, Jankó!

— Pedig az a te hivatalod, pajtás — jegyzé meg Tuzsér — s ha te azt elmulasztod, akkor a bandából kicsapunk.

Szentiványi levelet írt Jancsinak.

— Kedves barátom, az ünnepek alatt betegem feküdtem (ez természetesen csúnya hazugság volt), de tőled akár meg is halhat az ember. Légy szives, látogass meg. A kollégiumban közös volt az örömeink és a bánatunk, nem illik-e, hogy az egyetemem is tovább folytassuk a barátságot. Te voltál közöttünk a legokosabb és a legjobb. Jer el ma délután, hadd legyen nekem is egy jó óram. Lakásom: Keckeméti-utca 6. I. em. 5. ajtó. Ólél beteg barátod, Szentiványi Gyula.

Ez a levél erősen meghatotta Solyom Jánost. Főlelevedtek emlékében a kollégiumban töltött boldog évek; látta a vidám osztálytársakat, a kik a diák-huncutságokban kifogyhatatlanok voltak; a szüreti vakáció bolondságai, a vizsgálatok előtt való szurkolás, a majálisi hecczek mind-mind eszébe jutottak. Aztán a professzorok . . .

A rektor-professzor búcsúszavai is a fülébe csengtek: «ha valaha jóbarátra lesz szükséged, emlékezzék meg róla . . .» Hm, most ugyancsak volna szüksége, de nem fog tőle semmit kérni . . . Nem szabad.

Felvette a téli kabátját, s még az nap elment Szentiványihoz.

Micsoda szép, két ablakos szobája volt, ruganyos töltöttszékek, fehér porcellán kályha, aranyrámás tükör a falon, zongora az ablak mellett és jó meleg a szobában.

— Szervusz Jancsi! . . . No mégis derék fiú vagy!

Megölelte, megcsókolta, s az álom csakhamar kirepült a szeméből, mert Gyuszi délután lefeküdt egy kiesít. Tegnap a Múzeum-kávéházban reggel három óráig kártyázott, s bizony szüksége volt, hogy aludjék.

— Mi bajod volt, barátom? — kérde részvétellel Jancsi. (Folyt. köv.)

A középkori dráma.*

Irta Strauss Ármin.

A latin dráma: Terentius és Plautus vígjátékai és Seneca tragédiái, a görög nyomdokaiba lépett. Önálló nemzeti alapon csak a népies vígjáték fejlődött

ki, melynek legkiválóbb képviselője Pomponius Atellanája.

Azonban a birodalom hanyatlásával, az erkölcsök elzüllésével a dráma is elfajult, úgy hogy a megerősödő kereszténység, mint erkölcstelenséget, nem tűrte meg. Mind a mellett az új vallás bölcsője lett egy új drámának, mely mint a görögökénél a Dionysos-cultusból, úgy itt is a vallásos életből vette eredetét. Az istentiszteletben előforduló karénekek szolgálhattak kiinduló pontul.

A középkorban a papok a bibliát a maguk pri-

* Waldapfel J. dr. tanár ur ajánló soraival érkezett hozzánk e dolgozat. Szerzője a tanárképző-gyak. főgimnáziumnak jeles növendéke volt; e dolgozatot mint egy nagyobb Shakspeare-tanulmány bevezető részét írta és beadta az intézeti önképzőkörnek, de meghalt és társai csak halála után hallgathatták nem mindennapi érettségről tanuskodó éles elmével megírt művecskéjét. A boldogult fiú emlékét megőrizendő és abban a reményben, hogy társainak is jól fog esni — közöljük ezen érdemes dolgozatot.

vilégiumának tekintették, a népet nem igen avatták bele. Hogy némileg megismertessék tartalmát a laikus világgal, papok és szerzetesek színi előadásokat rendeztek, melyeknek tárgyát a bibliából vették, vagy pedig a szentek legendáit dramatizálva mutatták

be. Az előadást eleintén a templomokban végezték a nagyobb ünnepeken: karácsonykor, husvétkor, pünkösdkor és halottak napján. A nyelv természetesen a latin volt. Ez a misterium, vagy a hogy Angliában nevezték: a *miracle-play*.

Ilyen misterium sok maradt ránk több nagyobb gyűjteményben. Legnevezetesebb a coventry-i és chesteri gyűjtemény 42, illetve 24 darabbal. Legrégibb köztük a Sz. Katalin legendája.

A normann invázióval Angolországban az előadások igénytelen egyszerűsége megszűnt és helyébe nagy pompa lépett, melyet a hódító nép régi hazájában, Franciaországban megismert és élvezett. Természetesen ez nagyon vonzotta a népet és így az előadások nagy népszerűsége tetek szert. Ennek jele volt a nemzeti, ekkor francia nyelv behozatala. Ezzel a népszerűséggel a misterium népiesse kezdett válni, minek jele a benne mutatkozó kómikus elem volt. A színtere nem volt már a templom, hanem az előtte levő térség és a nyilvános terek. A misterium ilyen elvilágiasodása miatt a püspökök megtiltották a papoknak a benne való részvételt, de azért a játékok vezetését és szervezését amazok nem adták ki kezükből.

Így szükségképen a polgári rendnek kellett átvennie a papságtól — a szó szoros értelmében — a szerepet, minthogy külön színészrend még nem volt. Természetesen a czéhek veszik kezökbe az előadás rendezését. Ekkor lesz angol az előadás nyelve, miután a hódító beleolvadt.

A mysterium-dráma nem szolgált arra a czélra, hogy az emberek műérzékét fejleszse, hanem arra, hogy a vallástörténetet tárgyalja. Ethikai tekintetben is többet ért, mint aethetikaiban. De művelődéstörténeti szempontból nagyfontosságú; nem mert elmondja, hogy mi történt a világ teremtésétől a mai napig, hanem; mert visszatükröződik benne a középkor egész felfogása.

Ezen drámánál, minthogy jobbadán egyes emberek életét tárgyalja, úgyszólván chronologiai sorrendben, tragikumról, bonyodalomról nem lehet szó. Nem tárja elénk a nagy lelki indulatok

összeütközését, inkább a külső viszonyokkal való harcokat. A cselekvény ugyanis nem volt szabadon alakítható, mert pontosan meg volt szabva a hagyományban és megerősödött a köztudatban. Másik baja a szerkezetnek az, hogy hiányzott a cselekvény egysége. Különös súlyt vetnek az epizódok kiszínezésére, kiváltkép ott, hol belevegyül a kómikus elem. Sok helyütt így a dráma valóságos élőképpé lesz, a főcselekmény pedig elhanyagoltatik.

Jellemzésről, ép ugyanazon okból, mint cselekvényről, nem igen beszélhetünk, mert a jellem is elő volt írva és meg volt határozva a vallástörténetben. Az egész jellemzés arra szorúl, a mit a megadott keret megengedett. Legtöbb jellemzést természetesen a főhősnél találunk, a többi jobbadán staffagenak szolgált. Ezek közül találunk egynéhányat, melyeknek jelképes jelentősége volt, a mihez természetesen csak fejlődés útján jutott. Judás eleinte csak áruló volt, mielőtt «árulás»-sá lett és Tamás hitetlen volt, mielőtt «hitetlenség»-gé fejlődött. A bűnt természetesen az ördög képviselte. Ezen allegorikus elem igen fontos a misterium-drámában, mert közvetlenül ebből fejlődik ki a középkori dráma következő nagy alakja: a *moralitás*.

A jellemzésben birnak fontossággal azonban az előbb említett epizódok. Az epizódok alakjainál már valósággal jellemzést találunk. A jellemek nagyobb részt kómikusak; mert ebben a részben mulattatni akarták a népet. Ennélfogva nem voltak irányadók a cselekmény menetére, hogy ezbelőlük fejlődött volna. Jele az, hogy ugyanazon alakok fordultak elő minden darabban; így minden cselekménynek egyenlőnek kellett volna lennie, ha ugyanazon jellemekből folyik, feltéve, hogy egyáltalán a jellemekből folyik.

A legkedvesebb ilyen epizód-alak Heródes, ki eleinte a bős zsarnok volt, majd később elvesztve hatalmát, csak az azzal járó gögöt tartotta meg és végül a népmulattatására a kómikus pathos képviselőjévé süllyedt. Szerepe a sok kiabálás, dörömbölés miatt

PÉTER APOSTOL RÓMÁBAN A POGÁNYOK KÖZT.

nagyon fárasztó volt, úgy hogy ezt a szerepet játszó színészt fizették a legjobban, 30 shilling és 4 pence járandósága volt egy hónapra, míg a többi

Heródes jellemében a kómikum az, hogy azt képzei magáról, hogy még mindig mindenható, egyfolytában dicsekszik tetteivel és hatalmával. Olyan «miles gloriosus»-féle. Egy helyen így mutatkozik be a közönségnek: «Én vagyok az, a ki teremtette eget és földet, tőlem függ a világ és minden pompája. A felhő haragos tekintetemtől féltében mennydörgést és villámlást szór. Egy szavamra romba dől az egész világ. Valamint arezom és egész lényem, úgy nem fénylik a déli nap sem!»

Fontos allegorikus epizód-alak az ördög, ki nem a tulajdonképeni rossz képviselője, hanem inkább a szánalomra méltó gyöngesége, mely a bűnre visz. Így maga is inkább szánalmas alak. Jele ennek, hogy az ördög ritkán jelenik meg mint esábitó, hanem rendszeren ő az elcsábított. A ki csábítja, az az állandó követője, a *vice*, a mi angolul bűnt jelent. Ez a bűnnek valóságos megtestesülése. Magának nincs hatalma, hanem mindent elér az ördög gyöngesége folytán. Miután elérte célját, faképnél hagyja a szegény becsapott ördögöt, kigúnyolja, úgy hogy a boszú, az Erinnysek szerepét is tulajdoníthatjuk neki.

Ez a két alak együtt adja meg a népfelfogásban élő ördögöt.

Most még a misterium-dráma előadásáról kell szólnunk.

Tudnivaló, hogy ezen drámák egy nagyobb cyclusnak képezték részeit. Egy-egy város összes czéhei egy ilyen cyclus birtokában voltak, egy-egy czéh pedig egy darabnak, melyeket egymásután adtak elő. A darabok közt az összefüggést néha a prologok és valamennyiben előforduló állandó alakok teremtették meg. Minden czéhnek volt egy szekere, a mely színpadul szolgált. A szekér kétemeles volt; a felsőben, mely három oldalra nyitva állt, játszottak; az alsó öltözője volt a színészeknek. A színpadi készletek nagyon szegényesek voltak, de a színészek kiöltöztetésére igen nagy gondot fordítottak. Ezt már a közönség

stereotyp alak, pl. az ördög csak 18 shillinget kapott. Az Isten megszemélyesítője csak 2 shillinget kapott, mert neki akadt a legkevesebb dolga.

megkívánta. Királynak kijárt a korona, bibor és hermelin, az ördögnek szarvak, fark és vörös nyelv.

Azonban a czéhek nem igen sokáig színészkedtek. A 14. század vége felé belőlük egy színészrend keletkezett. A czéhek tagjai közül ugyanis sokan abbahagyták a mesterségüket, mert a színészkedés jobban jövedelmezett. Ezek aztán csapatokká alakulva, már nem a városi tereken, hanem beutazva szerteszét az országot, a városokat, rendezték előadásait. A 15. század vége felé ezen osztály teljesen kifejlődött és megnyerve egyes kiváló nemesurak pártfogását, ezeknek védelme alatt utazzák be az országot.

Mint azelőtt láttuk, a misterium-dráma egyes alakjaiban személyesítés fordul elő. Innen csak egy lépés volt a teljes allegóriához, mely a 15. század legelején meg is történt. Az allegorikus elem a misteriumból kivált és önálló drámává fejlődött. Tartalma és személyei allegorikusak. Kifejezésre jut ez abban, hogy a szereplők a képviselt erények, bűnök és egyéb erkölcsi fogalmak nevét is viselték: Bölcsesség, Jóság, Szépség, Élet, Ifjúság, Aggkor, Halál. Személyesítették az embert, jobban mondva az emberi nemet és külön-külön minden lelki tulajdonságát. Ebben olyan messzire mentek, oly pontosan jelölték meg az egyes személyesítendő tulajdonságokat, hogy pld. «pénz és tudomány», «tudomány pénz nélkül», «sem pénz, sem tudomány», tehát a «látszat», külön személyek voltak. A személyesítés ezen túlságba vitelét Shaksperenél is látjuk. Igaz, hogy ő nem alakokban, hanem költői figurákban lépteti fel ezen fogalmakat. A moral-play egy ilyen «Bü»-alakja lebegetett szeméi előtt, midőn «János király»-ban így beszélteti Constantiát:

«Bü tölts be távol fiam helyét,
Az fekszik ágyán, az jár-kél velem,
Felölti drága arczát, szavait
Ismétli, minden tagja kellemét
Eszembe hozza és üres ruháit
Növendék természetével tölti be.»

A moralitások, mint nevük mutatja, erkölcsi témát tárgyalnak. Nem mondhatjuk ezt a mai értelmében, tehát kritikailag, hanem előadja, hogy hogyan jár a rossz ember, azaz a bűn. Célja természetesen oktató, mikor egy általános értékű igazságot akar bemutatni. Hogy milyen ez az általánosság, mutatja az, hogy a leghíresebb ilyen moralitás neve: *Everyman*, a mi «mindenki»-t jelent. Ezt hozom fel például a moralitásnál.

Hőse mint nevéből látjuk, mindenki lehet, nem egy ember, hanem az ember. Ez a hős, mint minden ember, meghal. Halála után be kell számolnia Isten előtt az életében viselt dolgaival. Nyu-

godtan lép Isten elé, mert bizik az «Ereje»-ben, az «Előkelő rokonság»-ban — természetesen ezek mind cserben hagyják, csak a «Jótettek» szólnak mellette — Isten trónusa előtt.

Szerkezet dolgában itt már haladást látunk a misterium-drámához képest. Ott ugyanis tárgy, szerkezet meg volt szabva, míg itt a költőre volt bízva az anyag feltalálása, megszerkesztése, egy szóval a drámának cselekvényét kellett adni, melynek a jelleméből kellene folynia; azonban itt a jellem nem volt egyéb egy definíciónál, úgy hogy jellemzésről egyáltalában hallgatnunk lehet, mert ezalatt a lelki, szellemi, testi tulajdonságok összességét értjük, míg itt csak egy-egy vonás volt meg egy-egy személyben. Természetesen a költőnek e tekintetben könnyű dolga volt. Komplikált jellemet nem kellett festenie, úgy hogy következetes jellemzést könnyen vihett keresztül.

Azonban az epizód-alakokat a moralitás átvette a misteriumtól. Természetesen ezeknek megmarad azon jellemük, a hogyan a mysterium megalkotta. Ezek a személyek képviselték a moralitásban a kómikus elemet, mely azonban nem volt híján a helyzetkómikumnak sem. Ez a kómikus elem, mint a misterium-drámától az allegorikus, különvált és szintén új műfajjá lett: az *interlude*-dé, mely lényegénél fogva a nép mulattatására szolgált, míg a moralitás, mint említettük, az okulásra. Az *interlude*-ben a moralitás allegorikus alakjai úgyszólván testet öltenek, egyénekké sűrűsödnek.

Az *interlude*-ben látjuk először a klasszikus világ befolyását. Régi római istenek lépnek fel benne; tárgyának nevét, legalább néha, az ókorból veszi, a moralitások «Gyávaság»-a itt a Thersites nevet viseli.

A moralitás és *interlude* egyik fontossága, hogy benne találjuk a középkori drámában először a darabnak felvonásokra és jelenetekre való osztását.

Az egész dráma, mit eddig tárgyaltunk, a papság költészete és annak világnézetét adja vissza. Ámde nem szabad elfelejtenünk, hogy Angolországban a papság, legalább az alsó papság, közelebb állott a néphez, mint bárhol másutt Európában. Csak az *interlude*-ökben érvényesül erősen a polgári elem, hisz ez hozta létre. De mindazonáltal, hogy a darabokat papok vagy tudósok írták, népszerűségük igen nagy volt, annyira, hogy igazán a népelet tényezőivé lettek. Ezen népszerűséget legjobban bizonyítja az, hogy még akkor is virágzott, mikor Anglia már rég

protestáns volt, pedig a dráma a catholicismusból fejlődött ki és így eredeti talaját elvesztette. Hogy mégis virágzott, az csak úgy lehetséges, hogy gyökeret vert egy új talajban: a népeletben.

A misterium költőiről nem tudunk semmi bizonyosat; a moral-play és *interlude* költőiről is csak az újabb korszakban van tudomásunk. Különösen két nevet kell megjegyeznünk: John Skelton (1500), ki mint moralitás-költő tűnik ki; aztán John Heywoodot (1550), kinek művei az *interlude* fénykorát jelzik.

Nagyon fontos szerepe van a dráma történetében John Bale püspök *moral-play*-einek.

Ekkor folyt ugyanis a harc Angliában a protestánsok és katolikusok között. Bale, mint a hitújítás buzgó előharcosa, színre hozta ennek eszméit is. Mert tudjuk, a reformatió korában a vallás már nem választható külön a nemzetiségtől. Nemzeti színezetet úgy nyertek Bale drámái, hogy a költő tárgyukat a történetből vette. A középkori dráma ezen phasisában átmenetet képez a modern történeti drámához.

De Bale a történeti tárgyat is allegorikusan kezeli. «János király» című darabjában a király maga fellép, de fellép mellette a nemesség, papság, polgárság, mint személy. Látjuk tehát, hogy a drámában egyes irányok lépnek föl: nemzeti és valláspolitikai irányok. Végül satirikus czélt is veszünk észre benne. Hisz az allegória nagyon alkalmas a satírára. Tudjuk, hogy VII. Henrik egy *moral-play*-ban kigúnyolja és nevetségessé teszi Luthert. A lefolyó események hatása alatt szenvedélyes támadások, viták folynak a színpadon, mely szószékké lesz, — minek az a következménye, hogy a dráma előadása igazán gazdaggá leszen költői lendületben, humorban és találó gúnyban.

Ha röviden visszpillantunk az egész középkori drámára, tulajdonképeni fejlődést nem észlelünk rajta. Igaz ugyan, hogy a misteriumban a moralitáshoz képest szerkezetre nézve haladás mutatkozik, mert az a misteriumnak elő volt írva; de jellemzés dolgában a moralitás állt a misterium mögött, mert az előbbiben nines is jellemzés, ha a mellékalakokat nem számítjuk.

Igy tehát nem tekinthetjük a középkori dráma fajait egy fejlődés fokozatainak, inkább egymás válfajainak, melyekben más-más elem érvényesül.

A misteriumban az uralkodó elem a vallásosság. Minthogy azonban a vallás erkölcsi tanításait nem tudták cselekményben tárgyalni, személyesítésre szorultak. Ez az allegorikus oktató

A SZÍNPADI ÉLET A KÖZÉPKORI SZÍNHÁZBAN.

elem kivált belőle és megalkotta a moralitást. Ez meg, mint minden népeletben gyökerező színművészet, nem lehetett el a kómikum nélkül. Komoly tartalma miatt azonban nem tűrhette meg magában, kiteszította és így jött létre az *interlude*, melyet természetesen a kómikum jellemmez.

Ámbar magán a középkori drámán nem látunk nagy fejlődést, mégis igen fontos az, az egész dráma életére nézve. Közvetlenül belőle bontakozott ki a következő kor nagy dramatikája: a *moral-play*-ből a tragédia, az *interlude*-ből a vígjáték. Láttuk az átmeneti fokot a moralitásnál: az allegória átmegy a történetbe; az *interlude* is kiküszöböli az allegorikus elemet és előtűnik áll a shaksperi angol dráma.

LÁTTÁK ÚTFÉLEN, ÁROKBAN.

GAZ-MAGYARKÁK.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gaal Mózes.

Hát azokról, a kik gyáván megfutottak Lech-vizi csatából s úttalan úton hazáig jutottak, mit beszél az irás?

Haj, bár ne beszélne! Vesztek volna el mind idegen országban, ott a csatamezőn, holott a halállal diésőség vár rájuk, nem pedig gyalázat! Hadúr igazságos, vitézség próbáját a kik kiállották, kegyelmét azokkal bőven éreztette, hatalmat ad nekik, szavuk súlyát méri, tanácsban reájok néz az egész nemzet; de jaj a gyávanak, harczból megfutottak.

Heten értek haza a szörnyű csatából, erdőkben bújkálva, kerülve a napot, éjjeli sötétség rejtette el őket, irtóztak a naptól, mert homlokukra a gyávaság sütötte iszonyú bélyegét.

Mikor hazaértek, nem volt, ki fogadja szerető szavakkal, gyászshírével csatának az ő ajkairól nem hallgatta senki, hitese felesége szívében elfordult uratól, apját nem tisztelte a növendék fiú, mert a gyávaságnak bélyege homlokán égett.

Hát még, a mi aztán várt a hét gyávarára.

Összefogdostatták, orrukat, fülüket, félkarjuk levágták s úgy eresztették el országnak esúfjára, a szabad magyarból nyomorult koldus lett; a szabad magyarnak neve gaz-magyar lett széles e hazában, alább való minden épkezláb szolgánál, úgy hogy szájalom volt csak rájuk is nézni.

Hogy éltek, mint éltek ezek a koldusok, ezek a Lázárok?

Szívökből kiröppent lassanként a szégyen, lekopott arcukról a tisztas szemérem, szemök daczos tüze alázattal megtört; sátorról sátorra jártak, kéregettek, s nem fájt már ha őket esű szóval illeték, és tovább kergették alamizsna helyett.

Hő nap megperzselte, hideg eső verte, fagytól kezök-lábuk megdermedett télen, s falevél, fák moha, barlangoknak öble volt ágyok s tanyájok pusztá földön, erdőn...

Gaz-magyarkácsorsát még Hadúr se szánta, mert a mily tisztesség vitéz magyar sorsa, akkora gyalázat gyáva magyar sorsa.

Valahányan látták útfelen, árokban, e szomorú fergek élő bizonyosságul intettek őket, hogy diésőséges halál a harcznak mezején kívánatosabb, mint e módon az élet.

EPIGRAMMOK.

Logan nyomán.

I.

Az embernek, mondja *Faló*,
Nem tétlenség, munka való.
S mert nincs dolga s akar tenni,
Évés után leül enni.

II.

Ördög műve a pénz köztünk:
Kinek nincs, hiába robotol,
Kinek van, azt gond emészti,
Kinek volt, annak meg kész pokol.

III.

Nem félek attól a haláltól,
Mely elvisz engemet:
Csak az ijeszt, mely elrabolja,
Kiket szívem szeret.

IV.

A bornak mámorát ha érezed,
Az orvos rendelése álljon itt:
Garasfinak ebédjeire menj,
A bőjt, tudom, kijózanít.

MENNYIT NYOM A FÖLD?

A mi technikusaink szertelen nagyságú tömegekkel dolgoznak. Mit jelentenek a fenséges pyramisokban összehalmozott óriási kötémegek azokhoz a halatlan vasmasszákhöz képest, miket a jelenkor rengeteg építkezéseinél együvé tornyosítanak? Az Eiffel-toronyhoz 7500 tonna vasat használtak fel, a skóciai Forth-hidba 53.000 tonna aczelt építettek bele. És nemesak ezek a csodaművek, de a nap-nap után épülő és ezerszámra előforduló alkotások is, mint a vonatok és gőzmozdonyok, avagy a világtengereket szeldező óriási hajók ezernyi és tízezernyi mázsa súlyt egyesítenek magukban.

Mindeme vastömegek Föld anyánk testéből vétettek és állandóan oda is tartoznak; az ég felé törő léggömbök mindazzal együtt, mit magukkal visznek, nem szünek meg egy pillanatig sem a Föld elválaszthatatlan alkatrészének lenni. Mennyit nyomhat hát a teljes Föld? Kifejezhetik-e azt a métermázsák milliárdjai vagy billiói, avagy még nagyobb számokkal kell élnünk? Vagy képesek vagyunk-e azt egyáltalában számvetés alá fogni? S ha így áll a dolog, micsoda alapokon nyugszik e számvetés, megbízhatunk-e eredményeiben?

Megpróbáljuk a feleletet e kérdésekre.

Előzetesen azonban hangsúlyoznunk kell, hogy a kérdés a fölvetett formában nem egészen szabatos. A súly nem oly tulajdonság, mely változatlanul tapad a testhez, függetlenül a környezettől és a testnek más testekhez való viszonyaitól. Mi a *súly*? Nyomás, melyet a test alattságára kifejt, vagy húzás, melyet függesztékjére (zsinórjára) gyakorol. Könnyen meg lehet arról győződni, hogy e súly változókéony. Vegyünk csak egy konyhai mérleget, melynél a súlyt egy összehúzódó rugó jelzi és kísérjük el Nansent északsarki útjára; akkor észre kell vennünk, hogy a rugót ugyanoly mennyiségű czukorsüveg vagy konzerves szelence valamivel nagyobb összehúzódásra készíti, mint Budapesten. Viszont ha például Egyiptomba utazunk, hát ugyanezen mérleg minden kilónál két-három grammal kevesebb súlyt mutatna. Mi ez? Tán kevesebb hűsneműt tartalmaz a konzerves szelence és kevesebb czukrot a süveg Kairóban, mint Budapesten? Lehetetlen, hisz érintetlenül pihentek úti táskánkban. Ámde Kairóban más viszonyok közt leledzik, mint Budapesten és azért kevesebbet nyom ott, mint itt. A Holdban éppenséggel csak ötödésznyi súlya volna kilónként, a Napban ellenben 27^{1/2}-szer annyit nyomna, mint minálunk.

Ha tehát a Föld súlyát kérdezné valaki, azt csak oly értelemben tehetné, hogy alattomban föltételeződnék: hogy a Föld teljes tömege megmérhető, hogy, mint minden környező dolog, a Föld hatásának van kitéve és ennél fogva nyomást fejtene ki alattságára és húzást gyakorolna a mennyezeten meg erősített függesztékre. Persze a dolog nincs így. Ez a súly alapjában véve ép oly kevéssé érdekel minket, mint egyéb testeknél. Ha vaját, czukrot, megymást visásárolunk, azt akarjuk tudni, mennyi tömeg van abban; mivel pedig a földi tömegeket legkényelmesebben *súlyuk által* hasonlítjuk össze, régesrég hozzászoktunk, hogy a testek *tömege* és *súlya* között ne tegyünk különbséget és a kilójelzésnél inkább a test súlyára, mint anyagbeli tartalmára gondolunk. A Földnél mint egészről az elsőnek nincsen értelme és valójában a kérdést így kell intéznünk: Hány kilogrammot tartalmaz a Földnek egész tömege?

Földünket majdnem felerészben oxigén alkotja:

negyedrészen a kőképző siliciumból áll; az utolsó negyedét pedig számos fém tölti ki: első sorban az ezüsfényű alumínium és a hasznos vas. Nos, ismerjük mindezen anyagok sűrűségét és tömegét, továbbá meglehetősen pontosan ismerjük a Föld alakját és térfogatát; ilyképen csak könnyű szerrel ki lehet számítani, hogy mennyi tömeg esik ez anyagok mindegyikére és így az egész Földre!

Ámde a feladat korántsem így könnyű és egyszerű. Az alkatrészeknek föntebbi összeállítása csak a Földnek előttünk ismeretes kemény kérgére vonatkozik, miglen az izzó állapotban levő belső résznek alkatrészei teljesen kívül esnek tudásunk körén. Más úton kell tehát vizsgálódnunk, ha a kérdésre felelni akarunk.

Az égi testek mozgása arra tanított, hogy a testek a világtérben kölcsönösen vonzzák egymást; hogy a földi testek súlya nem egyéb, mint ezen általános vonzás egy különös esete, mely annál nagyobb, mentül nagyobbak az illető testek tömegei és fokozatos mértékben kisebb, mentül messzebb vannak egymástól. Kétszeres távolságban a tömegek a vonzóerőnek már csak negyedrésszel hatnak egymásra, háromszoros távolságban a vonzás $3 \times 3 = 9$ -ed részre süllyedt, tízszer akkora távolságban $10 \times 10 = 100$ -ad részre. Nos, azt tudjuk, hogy bizonyos tömeg mily nehéz a föld felszínén: példának okáért 1 kiló vagy 1 gramm; a Földet e mellett, mint gömböt képzelhetjük el, mely olyaténképen gyakorol vonzást, mikéntha egész tömege középpontjában volna egyesítve és ezen roppant tömeg vonzó ereje felszínén — azaz 6378 kilométer hosszú sugarának távolságában — még oly nagy, hogy a tőle vonzott kiló egy rugót bizonyos erővel képes összeszorítani.

Ha valami módon ki tudnók fejteni azt az erőt, melylyel bizonyos tömeg, pl. egy 1000 kiló nehéz ólomtuskó egy testet vonz: akkor könnyen kiszámíthatnók azt, hogy mennyi marad meg ezen erőből 6378 kilométernyi (a föld félátmérője) távolban. Valahányszor a Föld ismeretes vonzóereje az ólomtuskónak vonzóerejét ezen távolságon felülmúlja, annyiszor nagyobb a Föld tömege az ólomtuskóénál. A feladat tehát azon fordul meg, hogy egy ismeretes tömeg vonzóerejét egy másik ismeretes, kisebb tömegre — meghatározzuk.

Ezt persze könnyebb mondani, mint végrehajtani. A tömegeknek egymásra való kölcsönös hatása a Földön nem érvényesülhet kellőképen, mert a Föld hatása mindennek fölötté áll és az összes testeket egyképen magához vonzza.

Az első ember, ki e feladat nehézségeivel szembe szállt, *Maskelyne* angol csillagász volt, ki 1811-ben halt meg, mint a greenwichi csillagvizsgáló igazgatója. Az ide vonatkozó méréseket 1774-ben végezte. Abból a föltevésből indult ki, hogy egy hatalmas hegynek képesnek köll lennie arra, hogy hatást fejtsen ki egy szabadon függő ingára és azt rendes, a Föld középpontja felé törekvő irányából kiterelje. *Maskelyne* a skóciai Shehallien hegyről kísérletezett és azt találta, hogy a szabadon függő inga a függélyes iránytól a hegynek minden oldalán csekély mértékben *eltért*, mit csakis a hegy hatásának lehet tulajdonítani. A hegynek vonzóereje ezen eltérésnek nagyságából tűnik ki: a hegy tömegét ki lehet számítani, ha ismerjük alakját, méreteit és azon anyagot, melyből áll. Ki is számította ezt az angol tudós, elegendő pontossággal; mire aztán a Föld tömegét is meg lehetett határozni. A nyert szám oly szörnyeteg nagyságú, hogy nem is használ-

ják; e helyett azt a tömegmennyiséget szokták fölhozni, mely a Földnek egy literjére jut. Maskelyne azt találta, hogy a Földnek *sűrűsége* 4.71; azaz belőle minden liter átlag ötszörte több anyagot tartalmaz, mint egy liter víz; tehát 4.71 kilogrammot.

Ezen eredmény annál meglepőbb volt, mert a Föld kérgének szilárd részei voltaképp alig félszer olyan sűrűek. Ezért nem kell csodálkoznunk, hogy a Föld sűrűségének megmérése más módszerekhez folyamodtak: hisz a kapott értéket nem lehetett pontosnak tekinteni; minthogy Maskelyne a hegy tömegét némi tekintetben csak úgy «hozzávetve» határozta meg. Most már a közvetlen méréstől vártak eredményt. Igen, de lehetséges-e ez? Micsoda mérleg szükséges, hogy a kívánt czélnak megfeleljen?

(Polytatása következik)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Arany J. Toldijának fejtegetése, összeállította Dr. Rupp Kornél. Bővebben nem kell e munkáról írni, mely a «Tanulók Lapja»-ban látott napvilágot s így olvasóink úgyis ismerik. A csinosan kiállított szép kis könyv 30 kajezáért megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Herman Ottóné könyve. A magyar írók közt kiváló hely illeti meg Herman Ottónét. Előszeretettel játszatja történeteit a magyar társaságban és kedves romantikájába erős érzék vegyül a reális iránt. Új könyvének is, mely most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában, ez a jellemző vonása. A kötet címe első hosszabb elbeszéléséből ered. Az *Ember volt...* megkapó történetében egy erős szenvedély romboló hatását látjuk, míg a többi három rövidebb elbeszélés a lélekállapotok finom rajzolója vall. Az író gond-
jal szőtt meséiben mindenkor figyelni látszik arra, hogy úgy a történetben, mint hőseinek cselekvéseiben lélektani ellentétek ne legyenek. Legjobban szereti a szenvedélyek festését, különösen az erősebb, romboló szenvedélyekét. A kötet kétségtelenül új híveket fog hódítani a jeles tollú íróknak. Ára füzet 1 frt 40 kr.

Közgazgatási megyei térképek. Hátsék Ignác térképész Magyarország megyéit igen érdekes térképekben mutatja be. E térképek a szokott föld-, hegy- és vízrajzi beosztáson kívül, színes képekben föltűntetik az illető megye terményeit, népviseletét, a jellemző iparágakat, melyeket területén művelnek, művelődéstörténeti szempontból fontos helyeit, nevezetesebb épületeit. Szóval e térképek mindegyike egy-egy képekben beszélő földrajz. A most megjelent térkép, a sorozat 49—50-ik száma, Krassó-Szörény megye. — Ára 30 kr.

A német nyelv tanulására a Röder Adolf-féle Levélszerinti oktatás harmadik javított és tökéletesen átdolgozott kiadásában, füzetes alakban indul meg a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedés kiadásában. Röder «levelei» a Toussaint-Langenscheidt-féle módszert követve, világos és könnyű példákkal szolgálnak és belőlük könnyű szerrel lehet megtanulni nemcsak a grammatikát, hanem azt is, hogy kell németül beszélni. Egy-egy füzet ára 20 kr. A füzetek akár egyenkint, akár 5—5 füzetre való előfizetéssel szerezhetők meg.

VEGYESEK.

A régi magyar diákéletből. Érdekes mű jelent meg az Akadémia kiadásában dr. Békési Remigtól. A debreczeni kollégium múlt századi törvényeit ismerteti ezen mű és jellemzetes világot hint a régi magyar diákéletre. A tanulók bent laktak a kollégiumban és kaszárnyaszerű életet éltek. Az 1704-iki iskolai szabályok eltiltják a legközönségesebb szitkozódást is, pedig ez ugyancsak véreben volt (és van) a magyaroknak! «A teremtojét!», «adta teremtetet», «úgy segéljen» használatáért kenyéren és vízen koplalt a magáról megfélekedző. A diákok részint virtuskodásból, részint éhségből meg szokták dézsmálni a polgárok kertjeit; ezért törvénybe foglalták, hogy tilos a gyümölcs, kerti vetemény, dinnye, hagyma lopása. Nemcsak kártyázni és koczkázni, de táncolni, hegedülni, cziterázni és hárfázni sem volt szabad; kivált a tánczot vették szigorúan: a tánczolásra «vetemedő» diákok rögtön kiesapással büntették. 1700 után a debreczeni kollégisták közt számos jeles rajzoló akadt. Amde tehetségüket bibliailustrációk és tájképek helyett sokkal profánabb tárgyakra pazarolták: kártyákat rajzoltak a gézengúzok, részint hogy legyen mivel kártyázni, részint, hogy azokat a játszani szerető debreczeni civiseknek adják el jó pénzben. A praktika kitudódik és attól fogva nem szabad kártyát füsteni. A törvény megköveteli, hogy a diákok ittasok ne legyenek és ne rókázzanak. A köpködés ép oly tilos, mint a budapesti villamos kocsikban. Ha egy diák végzett, holmi búcsulakomát az iskolában is szabad tartani, de az megkívánatik, hogy bort városi bormérésből hozassanak. Az engedetleneket pénzbüntetéssel, lezárással, megvesszőzéssel büntetik.

Névmagyarosítás. Grünhut Gyula jászberényi főgimn. V. o. t. nevét *Gyúrfás*-ra változtatta.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Tornaversenyek. Budapest. Másfélezer fiatal diák, katonai rendben, kigyózó oszlopokban, dob pergése és trombiták harsogása mellett, lengő lobogók alatt vonult fel június 25-én a millénniumi versenyterre. A testhez simuló, festői egyenruhák alól aczélós izmok domborúlnak, napsütötte, vidám, egészséges arczok, pirosak az ünnep jelentőségétől, nyugalmasak és ragyogók az erő diadalmas érzésében.

Egyetlen parancsszóra, a harang egyetlen csöngésére, mint óriás gépezet, mozdult meg az egész tömeg. Sugárzó napfény ragyog a térre, hol a nézők sorában elégtől, büszke mosolygással áll a közoktatásügyi miniszter, a közoktatásügy vezetőitől környékezve, mögötte a szülők s rokonok száza, köztük nem egy piruló, fehér ruhás leányka. Gyönyörű ez a tömegben nyilvánuló rend.

Fél öt óraker körülbelül másfélezer diák volt együtt a csömöri-uti versenypályán. A festői torna-egyenruhák színes képet varázsoltak a szemlélő elé. Az előkelő közönség sorában ott volt: dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter, *Szilágyi* Dezső, *Erődi* Béla tankerületi főgazdátó, báró *Atzél* Béla stb.

Dobpergés és trombitaharsogás jelezte a versenyek kezdetét. Huszonhárom hatalmas oszlopba álltak föl a tornászok, aztán fölvonultak az előkelő közönség előtt. Az V. kerületi reáliskola 10 oszlopot töltött meg, az V. kerületi gimnázium 3 oszlopban, a VII. kerületi gimnázium 4 oszlopban, a VI. kerületi reál 3

oszlopban és a VIII. kerületi gimnázium 3 oszlopban állott fel.

A torna-ünnepségen résztvett: az V. kerületi állami főreáliskola 500 tanulóval, az V. kerületi állami főgimnázium 270 tanulóval, a VI. kerületi állami főreáliskola 160 diákkal, a VII. kerületi állami főgimnázium 240 tanulóval, a VIII. kerületi állami főgimnázium 120 tanulóval. A fölvonulás után az V. kerületi reáliskola háromszáz tanulója Goll János tornász-indulóját négyes szolamban énekelte el, majd elkezdődtek a szabad-gyakorlatok, melyeket dr. Ottó József tanár vezényszavára és az előtornászok példájára harangjelzés után a legpontosabb ütem szerint végeztek a tanulók. A szertornázást 14 csoportban osztályonként és 43 csoportban csapatonként mutatták be. Ezt követték a szabadtéri gyakorlatok.

A versenyek közül különösen tetszetek a síkfutások. I.—II. osztályosok 50 méteres, III.—IV. osztályosok 70 m., V.—VI. osztályosok 100 méter és VI.—VII. osztályosok 150 méteres pályán futottak. Versenyeztek még a póznamászásban (I.—IV. oszt.), a függészkedésben (VII.—VIII. osztály), a magas ugrásban (IV.—VIII. osztály) és a távolbaugrásban (IV.—VIII. osztály).

A versenyek egyik érdekessége volt a tömérdek játék bemutatása. A játékokban különösen kiténtette magát az V. kerületi reáliskola a rugdaló és a füles lapdák. Mérköztek egymással az V. és VI. kerületi reáliskolák tanulói. Bemutatták a többek között a határ-rúgót, lapdaharozót, lapdahajszát, budai körmetát, nagymétát, sintérmétát és a lapdakergetőt, a tolvajzúzó és egyéb futójátékokat.

A változatos, katonai pontossággal elvégzett szeres szabadgyakorlatok után kiosztották a jutalmakat, azután a vidám tornászok elénekeltek a Himnuszt és a gyönyörű menet kivonult a versenyterrről.

Arad. A gimnázium részéről Nagy Sándor, a reáliskola részéről pedig Matusik Márton voltak a vezénylő torna-tanárok. A csapatok bevonulása és elrendezése után a tanulók ifjúság a közönséggel együtt elénekelte a Himnuszt. Azután következtek a szabadgyakorlatok, a szertornázások és végül a versenyek.

Futás. (Táv. 120 m.) Gimnázium. I. a) osztály 1. Karácsonyi Béla, 2. Trint István. I. b) osztály 1. Nagy István, 2. Peskar Gyula. II. a) osztály 1. Korbuly Ferencz, 2. Kovács Géza. II. b) osztály 1. Kosztina József, 2. Braseh Endre. III. osztály 1. Popovits Virgil, 2. Stojnescu Sándor. IV. osztály 1. Buyar Victor, 2. Schvitzer Zoltán. V. osztály 1. Hadán Aurél, 2. Ceontea József. VI. osztály 1. Ottrutay Károly, 2. Halasy Pál. VII. osztály 1. Csillag Aladár, 2. Gyórfi Gyula. VIII. osztály 1. Kuhár Rezső, 2. Péterffy Antal.

Rúdmaszás. I. a) oszt.: 1. Karácsonyi B. 2. Bálint József. I. b) osztály: 1. Nagy István, 2. Endre Béla. II. a) osztály: 1. Csepregy Mihály, 2. Helusy József. II. b) osztály: 1. Andrekovits Ádám, 2. Kosztina Jenő. V. osztály: 1. Kárász Géza, 2. Kell József.

Kötélmaszás. III. oszt.: Stojnescu Sándor, 2. Popovits Virgil. IV. osztály: 1. Nagy Zoltán, 2. Tóth Imre. VI. osztály: 1. Ottunay Károly, 2. Hidvéghy István. **Függészkedés.** VII. oszt.: 1. Gyórfi Gyula, 2. Török Lajos. VIII. oszt.: 1. Széll Lajos, 2. Takácsy Kálmán. **Magasugrás.** V. osztály: 1. Kárász Géza (105 cm.), 2. Cseri László. VII. osztály: 1. Török Lajos (145 cm.), 2. Kollmann Ottó.

Távolugrás. VI. oszt.: 1. Heinrich Gyula és Popovits V. (holtverseny) 2. Hidvéghy István.

Rúdugrás. VII. osztály: 1. Kárász Győző, 2. Heeyer

Football-mérkőzés. A budapesti gyakorló főgimnázium VII. osztályának «Önképzőkör»-e és V. osztályának «Concordie egyesület»-e jun. 4-én football-mérkőzést tartott, melyből az V. osztály került ki győztesnek 1 goaljával a VII. osztály goaljával szemben.

Érettségi vizsgák. A *zalaegerszegi* felső kereskedelmi iskolánál az 1898/9-ik tanévvégi érettségi vizsgálatok szóbeli része f. hó 15., 16., 17-ik napján volt. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 42 növendék, a kik közül a szóbeli előtt visszalépett 4 s így maradt 38 növendék, a kik közül a bizottság 36-ot szóbelire bocsátott, kettőt pedig az írásbeli vizsgálat alapján egyévre visszavetett. A szóbelire bocsátott 36 növendék közül jól megfelelt 7, megfelelt 15, 14-et a bizottság szeptember hóban teendő javító vizsgálatra. 2-öt pedig osztályisméltésre utasított. — A *keskeméti* ev. ref. főgimnáziumban az érettségi vizsgálatok szóbeli része június 12. és 13. napján tartott meg Baksay Sándor kun-szent-miklósi lelkész, solti főesperes elnökelete alatt, Dr. Horváth József pápai theologiai akadémiai igazgató, mint kormány-képviselő jelenlétében. Vizsgálatra jelentkezett összesen 24 ifjú, kik közül jelesen értett lett két ifjú, u. m. Hirschler Béla és Tóth László, jól értett 4, egyszerűen értett 15. A szeptemberben Nagy-Körörsön tartandó javító érettségire utasított 1—1 tárgyból 3 növendék. Egy reáliskolai növendék reálérettségije alapján pótló vizsgálatot tett a latin nyelvből, sikeres eredménnyel. — A *rozsnyói ág.* hitv. ev. főgimnáziumban a lefolyt héten, még pedig június hó 15—17-ig, szombatig folyt az érettségi vizsgálatok. 24 ifjú tett írásbeli vizsgálatot és ezek mind szóbelire bocsátattak. Az eredmény igen kielégítő volt, a mennyiben 5 tiszta jeles eredménnyel vizsgázott, ezek között Pósch, Márkó és Oravecz helybeliek, kettő jó és 11 elégséges osztályzatot nyert. Egy-egy tárgyból visszavetett 6. — A *zombori* kereskedelmi iskolában f. hó 11. és 13-án voltak a szóbeli érettségi vizsgálatok. A közoktatásügyi miniszterium miniszteri biztosul Dr. Kövesligeti Radó egyetemi tanárt, a kereskedelmi miniszterium pedig Szarvady Lajos, a szegedi kereskedelmi és iparkamara elnökét küldte ki. Írásbelire jelentkezett 27, szóbelire bocsátott 25, a visszamaradt kettő egyike beteg lett, a másik elbukott. Jelesen értett lett 3 és pedig Bader Bernát, Baumann Emil és Lederer Gyula; jól értett 7, egyszerűen értett 10, 2 óra elbukott 5.

Győztes futók. A *szarvasi* főgimnáziumi tanulók e hó 11-én tartott síkversenyen győztesek lettek a 12 évesek csoportjában Moeskönyi Ervin II. o. t., a 14 évesek közt Székács Mihály IV. o. t., a 15 évesek közt Wágner Márton IV. o. tan., a 16 évesek közt Müller Rezső VI. o. tan., a 17 évesek közt Eremitis Vitályos VI. o. t., a 18 évesek közt Szilárdy István VI. o. t., a 19 évesek közt Fejér Jenő VIII. o. t., a ki egyszerűen mind egy második mérkőzésben «győztesek győztese» címet is nyert. Versenydíj minden csoportgyőztes részére egy-egy oklevél a főgimnáziumtól. Versenybírák Mikolay Mihály, Benka Gyula és Oláh Miklós voltak. A verseny a szentandrási gáton szép számú közönség érdeklődése mellett folyt le.

Zászlószentelés. Mint a katonaságnál minden ezrednek, úgy a diákságnál is minden iskolának kell, hogy külön zászlója legyen. Ilyen zászlót szerzett magának a *budapesti VIII. ker. polgári fiúiskola*, melynek ünnepélyes felavatása szombaton, 24-ikén délelőtt 10 óraker ment végbe. A felavatást Kanovich B. apátplébános végezte, a zászlóanya Dr. Ebner Jánosné úrnő volt. A felavatást istentisztelet előzte

